

Dr. Tremmel Ágoston–Kota Ágnes: A Magyar Honvédség Térképészeti Hivatal története, 1919–1999. – Magyar Honvédség Térképészeti Hivatal, Bp. 1999. 116 p.

A közelmúltban jelent meg a Magyar Honvédség Térképészeti Hivatalának 80 éves történetéről szóló, számtalan fotóval és képpel illusztrált kiadvány. A színvonalas mű tizenkét fejezetben állít emléket a hivatal megszületésében és mai napig tartó sikeres működésében tevékenyen résztvállalóknak.

Az első fejezetben mintegy bevezetőként kaphatunk képet a honvédelem és a térképtudomány kapcsolatának rövid történetéről. E néhány sor is elég ahhoz, hogy hűen érzékelhessük, milyen régiek Magyarországon a térképészet hagyományai, amelyek méltó alapot képeztek egy önálló magyar térképészeti intézet létrehozásához. Az első világháborút megelőzően is voltak már olyan törekvések, amelyek tulajdonképpen ezt szorgalmazták. Rövid útkeresést követően létrejött meg a hadügyminisztérium 1919 február 4-ei rendelete, amely eredményeképpen született meg a Magyar Katonai Térképészeti Csoport, amelynek feladata a térképanyag begyűjtése, rendezése, kezelése, valamint a műszerek gyűjtése és a magyar nyelvű térképjelkulcs összeállítása volt.

A Monarchia felbomlása után egyértelművé vált, hogy mielőbb be kell tölteni a korábbi közös bécsi térképészeti intézet főszozlátása miatt létrejött űrt. Ez persze nem volt könnyű feladat, mivel a magyar térképészetet szinte a semmiből kellett megteremteni. E téren a szervezet kiépítése, technikai és technológiai fejlesztése jelentették az első lépéseket. Ezek sikeres végrehajtása biztosított igen jó alapot a további fejlődéshez. A két világháború közötti történelmi időszak eseményei miatt a hivatal csak 1938-ban vált nyíltan Magyar Királyi Honvéd Térképészeti Intézet néven katonai intézménnyé, jóllehet szervezeti felépítése, valamint feladatkörei sem változtak. A munkálatok gyűjtőpontjába, mint eddig is, a katonai térképek készítése állt.

Az intézet a II. világháború alatt megért 25 éves jubileumát követően – az ismert hadi események miatt – kisebb csoportokra bomlott. Igaz, a SZEB 1945 tavaszán felfüggesztette működését, a negyvenes évek végétől azonban már újult erővel folyt tovább a munka. Az ötvenes évek személyi kultusza az intézetben is megszedte a maga áldozatait, a kijelölt feladatokat azonban ennek ellenére elvégezték.

Az intézet feladatai később sem változtak, jóllehet kiegészültek újabb feladatkörökkel, pl. a hatvanas évek technikai technológiai megújulásával, vagy a későbbiekben a más hazai, ill. külföldi intézetekkel való együttműködés szélesítésével.

A nyolcvanas évek végének rendszerváltozása az intézmény életére is jelentős hatást gyakorolt, bár az alapfeladatok jellegét nem változtatta meg. A legfontosabb tevékenységek mellett azonban egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a NATO tagságunkkal járó feladatok.

Az intézet vázlatosan leírt, igen sok tanulságot tartalmazó történetéből is kitűnik, hogy az intézmény nyolcvan éves története kezdések, emelkedések, sorscsapások, valamint újrakezdések sorozata. A magyar térképészet nagyjainak nyomdokán elindulva és eljutva napjainkig bizonyítja, hogy az alkotó ember hite és ereje képes minden nehézségen úrrá lenni, ez pedig nemcsak a térképészet területére érvényes.

BOTTLIK ZSOLT